

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Ecclesiæ Venusinæ, ac deinde Æsinatis
Vicarii Generalis, &c. Formularium Legale Practicum Fori
Ecclesiastici**

In Quo Formulæ Expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ad
Officium Judicis nobile, continentur ; Opus Episcopis, Vicariis Generalibus,
Aliisque Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon
Confessariis, Parochis, Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus,
apprimè utile ...

In qua præter Supplementum Formularum Fori extrajudicialis, accesserunt
quamplures Formulæ Fori contentiosi, necnon nonnullæ litteræ Pastorales
non minùs utiles, quàm necessariæ gubernium Ecclesiasticum
assumentibus, ab eodem Auctore annotationibus auctæ, sacræ paginæ
oraculis, & Sacr. ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1707

R. P. D. Priolo. Gerunden. Eleemosinæ Panis super bono Jure. Lunæ 20.
Martii 1702.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62423)

R. P. D. P R I O L O .

Gerunden. Eleemosinæ Panis super bono
Jure. Luna 20. Martii 1702.

A R G U M E N T U M .

Voluntas Testatoris servanda est, nec ab
Ordinario inconsulto Papa commutari
potest, nisi in casu, quod impossibili-
tate facti impleri non valeat.

S U M M A R I U M .

- 1 Voluntas Testatoris est pro lege ser-
vanda.
- 2 Successor non luit pœnam pro culpa
Antecessoris.
- 3 Voluntas Testatoris in re accidentali,
quæ non tangit substantiam, potest
auctoritate Episcopi alterari.
- 4 Administratio dicitur facta jure proprio
quando jura alteri non reservatur.
- 5 Jus quod competit Rectori Beneficii,
non potest in alium transferri in
præjudicium Successorum sine Papæ
beneplacito.
- 6 Facultas data ad rem certam, non
trahitur ad diversa.
- 7 Mala fides resistit principio præscri-
ptionis.
- 8 Solus Papa commutat voluntates Te-
statorum.
- 9 Episcopus voluntatem Testatoris com-
mutat, si adest impossibilitas facti,
& num. 10.
- 11 Ubi Papa manus apposuit, non potest
inferior se ingerere.

D E C I S I O X L I V .

Q Uamvis piissimum legatum Eleemo-
sinæ Panis, quod Arnaldus de
Sacra usque de anno 1228. reliquit
Pauperibus Gerundæ, fuisset per quatuor
sæcula administratum juxta ejus præcep-
tum à Presbytero S. Anastasiæ, qui Præ-
positus nuncupatur, sub prætextu tamen,
quod illius proventus essent malè admi-
nistrati, & in illis distributione orirentur
quamplures rixæ, & quæstiones ex

turba confluentium, cum periculo etiam
Mulierum prægnantium, Puerorum, ac
Senum, aliarumque Personarum debili-
tium, de anno 1629. statuit Episcopus
ad evitanda ista inconvenientia, quod hæc
pia distributio in alios usus converteretur.
Undè lata super hoc sententia, & in illius
sequelam, assumpta per Capitulum ad-
ministratione, & regimine proventuum
hujus pinguissimi legati, illius redditus
fuerunt destinati in alios pios usus omni-
nò diversos; Modernus tamen Præpositus,
agnoscens quod hæc commutatio nullo
Jure fieri poterat, Judicium movit coram
A. C. & ab isto sententiam obtinuit, in
qua declaratum extitit, pium opus esse
exequendum, prout à principio fuerat in-
stitutum, & Capitulo non licuisse in ejus
administratione se ingerere, sed illam pri-
vative spectare à Præposito, ut videre
est in dicta sententia. Interposita ex parte
Capituli appellatione, eaque commissa
R. P. D. meo Pio, subrogatus ego in lo-
cum Collegæ adversa valetudine detenti,
proposui Dub. An, & de cujus bono Jure
constaret, & Constare de bono Jure Præposi-
ti DD. responderunt.

1 Illud namque resultare visum est ex
clara dispositione Testatoris, qui dum vo-
luit legatum administrari, & distribui à
Præposito in futurum eligendo, modus
prescriptus in illius administratione, & di-
stributione, nullo pacto alterari potuit, quia
voluntas Fundatoris erat ad instar legis
observanda, per Text. in leg. in condit. ff. de
condit. & demonstr. latius per Rot. coram
Dunoz. Jun. dec. 142. n. 19. & coram Cels. dec.
71. num. 1. & seq. ubi dicit hoc procedere,
sive illa fuisset expressa, sive tacita.

2. Nec pro bono Jure Capituli subsiste-
re visa sunt illa tria fundamenta, quæ pro
ejus parte adducebantur; non quidem
primum desumptum à sententia lata per
Ordinarium de anno 1629. in actu visita-
tionis; nam admissio etiam, sine veri præ-
judicio, quod Præpositi pro tempore male
se versaverint in administratione hujus le-
gati, illiusque opulentissimos redditus
cum maximo præjudicio Pauperum ero-
gaverint in proprios usus; non exindè ta-
men potuisset Episcopus eos absolutè remo-
vere à tali administratione, sed prius adhi-
ben-

bendo remedio, quæ Jura nostra subministrant, debebat in casu dolosæ administrationis Oeconomum deputare, qui proventus exigeret nomine Præpositi, vel reportare idoneam cautionem, cum obligatione etiam illam renovandi de anno in annum, ut ita consuleret piissimo desiderio Testatoris; propterea quando lex ipsa offerebat opportunas cautiones, cum quibus occurrere poterat imminente periculo dilapidationis, quæ fortasse non erat contingibilis in omnibus Præpositis, nullo modo debebat Episcopus erigere extraordinarium, imò exorbitans remedium remotionis, quia si in sequelam sententiæ ab ipso prolata cadere debuissent à jure administrandi etiam illi Præpositi in futurum eligendi, isti contra dictamen æquitatis, & contra expressam juris dispositionem luere cogentur peccata suorum Antecessorum, quod permitti non debet, ad Text. in cap. non debet, de regul. jur. in 6. cum aliis adductis in Leodien. seu Aquisgranen. Canonatus 7. Mart. 1701. §. Non enim coram R. P. D. meo Scotto, & confirmata 20. Januarii proxime præteriti §. Nec ad arguendum in fin. coram Me.

3 Non relevante, quod quando remotis Præpositis, fuit subrogatum Capitulum in jure administrandi, non solum accessit tunc temporis expressus consensus Præpositi sed administratio impofterum fieri debebat nomine ipsius Præpositi, ex quo inferebatur, quod si adhuc remansit penes illum Jus, & Dominium administrationis, translata non fuerit in Capitulum, nisi materialis administratio, propter quam dici non potest, quod fuerit in substantia immutata voluntas Fundatoris, ut notata per Tondut. quæst. benef. 68. n. 12. lib. 1. & Monet. de commut. ultim. volunt. cap. 5. num. 386. cum seqq.

4 Hoc enim objectum cessare visum est ex facto; nam si dominium, & superioritas administrationis remansisset penes Præpositum, potuisset iste exigere redditionem rationis, de proventibus exactis per Commissarios à Capitulo deputatos, sed quando talis reddito rationis nunquam fuit facta, & redditus legati apparent exacti à Capitulo, illique absque ulla participatione Præpositi, erogati in usus per

Capitulum destinatos; in hoc sanè casu dicendum est, quod totale Jus administrationis translatum censeatur in Capitulum, & ab illo, Jure proprio exercitum, quia alias reservatus fuisset expressus consensus Præpositi, argumento Textus in l. fin. Cod. de administr. tutel. & dixit Rota coram Cavaler. decisio. 57. n. 6. cum aliis laudatis in Gerunden. Administrationis Antecessorum 10. Martii 1683. §. Assstunt autem, coram bon. mem. Ursino.

5 Et propterea si translatum fuit in Capitulum totale jus administrationis, hæc translatio fieri non potuit cum solo consensu Præpositi, quia cum esset questum jus omnibus in Beneficio successoribus, per consensum unius, cæteris præjudicari non poterat, sine expresso beneplacito Papæ, per Text. in cap. veniens, de transact. Federic. de Sen. conf. 94. n. 2. Abb. conf. 36. num. 2. lib. 1. Rota coram Martin. Andr. dec. 48. num. 15. & coram Bich. dec. 525. n. 17.

6 Minoris relevantiæ visum est secundum fundamentum elicitum ex tacita mente, seu permissione Fundatoris; nam hæc tacita voluntas non aliunde desumitur, quam ex quadam enunciativa per Episcopum emissa in actu, quo approbavit dispositionem Arnaldi tunc viventis; in illa enim quamvis dictum fuerit, quod Eleemofyna distribueretur, secundum dispositionem ab ipso Fundatore factam, vel in futurum à Capitulo Gerundæ facien. ex tali tamen enunciativa non remansit immutata substantia legati, quia facultas disponendi concessa Capitulo cadit solummodò super modo, & quantitate Eleemofynæ faciendæ juxta mensuram reddituum, & proinde non est referenda ad jus administrationis totaliter diversum ad Text. in l. Papinianus, ff. de Minor.

7 Minus denique subsistit postremum fundamentum desumptum à præscriptiva observantia 70. & ultra annorum; nam si detrahatur vita illius, qui consensum præstitit, ac alterius immediaci successoris, qui fuit de gremio Capituli, adhuc elapsedum non fuisset tempus habile ad præscribendum in præjudicium Ecclesiæ, ultra quam quod data in Capitulo mala

fide, propter bonum jus Præpositi reman-
fisset in eo sublatum quodcumque princi-
pium præscriptionis, Rot. coram Cerro
decis. 587. num. 8. & in rec. dec. 47. num. 11.
part. 11.

8 Sicuti ab Episcopo immutari non po-
tuit voluntas Fundatoris circa jus admi-
nistrandi, ita nec minus potuit alterari
quoad modum erogandi proventus rei le-
gatæ; nam estò quod ipse agnitis difficul-
tatibus, rixis, & scandalis, quæ occasione
distributionum eveniebant, consultius
putaverit, voluntatem Testatoris com-
mutare, ac demandare, quod redditus in
alios pios usus distribuere; hoc tamen
facere non poterat per se ipsum, sed debe-
bat consulere Papam, cum ipse solus pos-
sit voluntates defunctorum commutare,
tradunt Dian. coordinat. tom. 6. tract. 9. re-
sol. 65. num. 1. Pasqualig. de Sacrific. nov.
leg. tom. 2. tit. de legat. pro celeb. q. 1080. n. 6.
& seqq. Cappell. Tholos. q. 26. per tot.

9 Nec obstare visæ sunt auctoritates in
contrarium allegatæ, quia illæ procedunt,
vel quando fuit consultus Summus Ponti-
fex, in quibus terminis loquitur Cama-
rel. de legat. lib. 7. part. 3. quæst. 6. num. 7.
& Rot. coram Ubag. decis. 58. & in recent.
decis. 744. pag. 18. Vel quando concurrente
deficientia reddituum, adest impossibili-
tas adimplendi voluntatem Testatoris, ut
in d. decis. 58. num. 7. coram Ubag. & decla-
rat Barbof. ad Concil. sess. 22. de reform.
cap. 6. num. 3. cum seqq.

10 In casu autem præsentis, non fuit
requisitum beneplacitum Papæ, & non
concurrunt tales difficultates, propter
quas justè potuerit legatum commuta-
ri; Nam rixæ, & quæstiones oriri solitæ
inter Pauperes confluentes, pericu-
la imbecillium personarum, mala quali-
tas Panis, & similia, poterant de facili
emendari, prout de facto, similia in-
convenientia evenire possent etiam in
hac Alma Urbe, quando à piissima Ar-
chiconfraternitate S. Hieronymi de Cha-
ritate distribuitur Eleemosyna Panis, nisi
diligentia Deputatorum omnibus occur-
reret; Undè quoties potest aliter provi-
deri, licet exequutio pii Operis sit diffici-
lis, sed non impossibilis, nunquam est
commutanda voluntas Testatoris, ut bene

advertit Monet. de commut. ultim. volunt.
cap. 5. num. 346.

11 Et si hæc ita indistinctè procedunt,
quanto magis locum sibi vindicare debent
in casu præsentis, in quo cum triennio an-
te sequutam commutationem fuisset ad
supplicationem Capituli obtenta dismem-
bratio reddituum hujus Eleemosynæ, ad
effectum illos in parte erogandi pro manu-
tentione Cantorum Ecclesiæ; quia
gratia non fuit exequuta, talem dismem-
brationem Rota non admisit, ut videre
est apud Rembold. decis. 621. & sic post ta-
lem resolutionem nullo Jure potuit Episcopus
propria auctoritate contrarium de-
cernere; Maxime quia statutum, quod
fuit factum super exequutione hujus pii
Operis reperiebatur specialiter à Papa
confirmatum, undè inferior non poterat se
ingerere in iis, quibus Papa, & Superior
manus apposuerunt, ad Text. in cap. Ve-
nestrum, de appellat. Roman. conf. 335.
n. 6. Decius conf. 137. n. 4. & Rot. coram
Seraph. decis. 1328. n. 2.

Et ita utraque Parte audita, resolutum
fuit, &c.

R. P. D. P R I O L O.

Vicen. Canonicatus.

Mercurii 6. Decembris 1703.

A R G U M E N T U M.

Nominatio, quæ competit vigore turni,
non dicitur consumpta, si ex impedi-
mento aliunde proveniente, quam ex
culpa Turnarii non habuit effectum,
Canonicus jubilatus habetur pro præ-
sente.

S U M M A R I U M.

- 1 Nominatio facta ab eo cui competit per
turnum debet cæteris præferri.
- 2 Nominatio facta à Canonico turnario
non dicitur consumpta, quando ci-
tra ejus culpam non habuit effectum
num. 4.
- 3 Sola signatura Papæ perficit gra-
tiam.
- 5 Appellans, agnita justitia causa non
tenet.